ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
TURKU

Turun kaupunginkirjasto
Alueellinen kehittämistehtävä

Toteutussuunnitelma 2026

Sisällys

1 Johdanto....1
1.1 Tavoitteiden tausta ja valmistelun lähtökohdat....2
1.2 Painotukset ja läpileikkaava vuositeema....2
1.3 Vuositavoitteet ja mittarit....3
1.4 Resurssit....5
1.5 Toiminnan arviointi ja kehittäminen....6
2 Henkilöstön osaamisen kehittäminen....7
2.1 Ammatilliset täydennyskoulutukset....7
2.2 Opintopiirit sekä tekoälytietoiskut ja -treenit....9
2.3 Pedagogiset verkkosisällöt....9
2.4 Työkiertojaksot....10
2.5 Opinto- ja verkostoitumismatkat....10
3 Kirjastojen palveluiden päivittäminen ja kehittäminen....10
3.1 Omaan kirjastoon tilattavat kehittämistyöpajat....11
3.2 Tapahtumakonseptit....11
3.3 Lainattavat tarvikkeet....11
3.4 Alueelliset kehittämishankkeet....12
Tulevaisuusvaltaa kirjastosta....12
Lounais-Suomen kirjastojen kestävän kehityksen tiekartta....12
4 Keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen....13
4.1 Etäkahvihetket....13
4.2 Alueelliset työryhmät ja verkostot....13
Alueellinen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantaryhmä....14
Kirjastojen näkyvyystyöryhmä....14
Lasten ja nuortenkirjastotyön VarSat-ydinryhmä ja -verkosto....15
Digiverkosto....15
Moninainen-verkosto....15
Tapahtumaverkosto....16
4.3 AKE-henkilöstön vierailut alueen kirjastoissa....16
4.4 Yhteistyö alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa....16
4.5 Kaukolainaus....17
5 Kirjastoille suunnattu viestintä sekä yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista....17
5.1 Viestintä ja tiedottaminen alueen kirjastoille....17
5.2 Kirjastojen yhteinen asiakas- ja sidosryhmäviestintä....18
6 Lopuksi....18

1 Johdanto

Turun kaupunginkirjasto hoitaa yleisten kirjastojen alueellista kehittämistehtävää (AKE) Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueella. Tässä suunnitelmassa kuvataan kehittämistehtävän toteutusta vuonna 2026. Tässä ensimmäisessä luvussa käsitellään AKE vuosisuunnittelun taustoja ja tavoitteita. Suunnitelman myöhemmissä luvuissa 2–5 kuvataan yksityiskohtaisemmin niitä toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin pyritään.

1.1 Tavoitteiden tausta ja valmistelun lähtökohdat

Tammikuun 1. päivänä 2017 astui voimaan laki yleisistä kirjastoista (1492/2016). Laissa säädetään alueellisesta kehittämistehtävästä seuraavasti:

> *Alueellisella kehittämistehtävällä luodaan edellytyksiä toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle. Kehittämistehtävällä tuetaan toimialueen yleisten kirjastojen kehittymistä ja henkilöstön osaamista sekä edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa.*
>
> *Kehittämistehtävää hoitava kirjasto toimii yhteistyössä muiden kehittämistehtävää hoitavien yleisten kirjastojen, valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavan yleisen kirjaston ja muiden kirjastojen kanssa.*
>
> (*Laki yleisistä kirjastoista 8 §*)

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yleisistä kirjastoista (660/2017) tuli voimaan 1.1.2018. Siinä Turun kaupunginkirjastolle annettiin alueellinen kehittämistehtävä toimialueena Varsinais-Suomen ja Satakunnan kunnat.

Yleisiä kirjastoja koskevan lain ja asetuksen sekä OKM:n linjausten lisäksi Turun alueellisen kehittämistehtävän vuosisuunnittelun perustana ovat:

- Valtakunnallisissa AKE-linjakokouksissa yhteisesti sovitut tavoitteet ja rajaukset
- Alueellisen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantaryhmän linjaukset ja näkemykset Lounais-Suomen AKE-alueen tarpeista
- Aiemmasta toiminnasta saatu palaute, jota kerätään sekä vuosittaisella yleisellä palautekyselyllä, yksittäisten toimien kuten koulutuspäivien jälkeen verkkokyselyillä sekä erityisesti uudentyyppisten toimintamuotojen kokeilun yhteydessä tapauskohtaisesti valittavilla kehittävän arvioinnin menetelmillä.
- Alueellisten työryhmien tekemät suunnitelmat. Kaikille toimialueen kirjastoille tarjotaan mahdollisuus osallistua alueellisten työryhmien ja verkostojen toimintaan sekä yhteisiin kehittämishankkeisiin.
- Alueen kirjastohenkilöstöltä saadut toiveet, joita kerätään sekä palautekyselyillä että suullisesti kasvokkaisten tapaamisten kuten AKE-ihmisten kirjastovierailujen yhteydessä.
- Koulutustapahtumissa ja työpajoissa syntyneet yhteiset ideat. AKE-toiminnan kehittämistarpeiden pohdintaan varataan aikaa erityisesti alueen kirjastonjohtajille suunnatuissa tapahtumissa.

Alueen kirjastohenkilöstöä kannustetaan olemaan aktiivisesti mukana suunnittelemassa alueellista kehittämistoimintaa sekä osallistumaan alueelliseen yhteistyöhön. Osallistumista tuetaan tarjoamalla runsaasti erilaisia osallistumistapoja ja -mahdollisuuksia. AKE-toiminnan kehittäminen on keskeinen teema kaikkien alueella toimivien yhteistyöverkostojen toiminnassa. Lisäksi esimerkiksi koulutustapahtumiin sisällytetään osioita, joissa osallistujat pääsevät ideoimaan ja suunnittelemaan alueellisten kehittämistoimintaa.

Alueellisen kehittämistehtävän toteutussuunnitelma julkaistaan ja siitä tiedotetaan alueen kirjastojen extranetissä.

1.2 Painotukset ja läpileikkaava vuositeema

Turun AKEn kaikessa toiminnassa painotetaan pienten kirjastojen ja kuntien tukemista. Tämä on alueellisen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantaryhmän linjaus, jota myös alueen suuremmat kunnat tukevat. AKE-alueella tunnistetaan kuntien tilanteiden vahva eriytyminen sekä erityisesti pienten kirjastojen resurssien niukkuus ja tarve kehittämisen tuelle. Ilman AKEn tukea useiden pienten kirjastojen resurssit eivät riitä alan kehityksen seuraamiseen, joten erityisesti pienille kunnille suunnatulla tuella pystytään tukemaan laadukkaita kirjastopalveluita kaikissa alueen kunnissa. Vahva alueellinen yhteistyö on erityisesti pienissä kunnissa tärkeää myös työssä jaksamisen sekä ammatillisen itsetunnon ja kehittymisen näkökulmasta – yksin työskentelevälle kirjastoalan kollegiaalinen tuki voi löytyä AKEn kautta.

Pysyvänä painotuksena olevan pienten kirjastojen tukemisen lisäksi Turun AKElle valitaan vuosittain 1–2 läpileikkaavaa teemaa. Vuoden 2026 on läpileikkaavaksi teemaksi alueellisen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantaryhmän päätöksellä valittu *tekoälyn hyötykäyttö kirjastoissa*. Ennen päätöksen tekoa kuultiin alueen kirjastojen johtajia. Johtajat pitivät teemaa tärkeänä erityisesti siksi, että tekoälyyn liittyvä osaaminen on alalla varsin epätasaista ja aiheeseen liittyy myös ennakkoluuloja.

Kirjastoilla on tärkeä rooli kansalaisten tekoälylukutaidon ja kriittisen lukutaidon edistäjinä, mutta kirjastoilta puuttuu osaamista ja osin myös halua tämän roolin toteuttamiseen. Tekoälyosaamisen parantaminen on välttämätöntä myös siksi, että tekoälyä voidaan käyttää kirjastoissa tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti esimerkiksi palveluiden kehittämisessä. Tekoälyn hyödyntäminen edellyttää kirjastohenkilöstöltä uudenlaista osaamista ja jatkuvaa kouluttautumista. Koulutus ja vertaistuki auttavat hälventämään ennakkoluuloja, rohkaisevat kokeilemaan ja tukevat henkilöstöä muutoksessa.

Läpileikkaavaa teemaa toteutetaan sekä tekoälyyn keskittyvillä sisällöillä että huomioimalla tekoälyn mahdollisuudet muissa sisällöissä, jotka käsittelevät ensisijaisesti jotakin muuta teemaa. Teeman avulla haetaan myös synergiaetuja valtakunnallisten kehittämistehtävää hoitavan kirjaston (VAKE) hallinnoimasta yleisten kirjastojen tekoälyosaamisen kehittämiseen tähtäävästä hankkeesta. AKE pystyy toiminnallaan syventämään valtakunnallisen hankkeen sisältöjä sekä tekemään niistä helpommin lähestyttäviä. AKE-toiminnan kautta voidaan myös lisätä tekoälyyn liittyvää alueellista yhteistyötä sekä levittää hyviä ideoita ja käytäntöjä alueen kirjastojen välillä sekä valtakunnallisesti.

1.3 Vuositavoitteet ja mittarit

Oheiseen taulukkoon (Taulukko 1: Toiminnalliset tavoitteet ja niiden mittarit) on koottu Turun kaupunginkirjaston alueellisen kehittämistehtävän keskeiset toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet. Taulukossa kuvataan myös tavoitteiden toteutumista kuvaavat mittarit sekä mittarien tavoitetaso vuodelle 2026.

Kehittämistehtävän tavoitteita ja niihin liittyviä toimenpiteitä kuvataan tarkemmin tämän jäljempänä tämän suunnitelman luvuissa 2, 3, 4 ja 5. Useimmat toimenpiteet edistävät useampaa kuin yhtä tavoitetta, mutta kutakin tavoitetta käsitellään vain sen ensisijaista tavoitetta käsittelevässä luvussa. Kehittämistehtävän arvioinnissa ja kehittämisessä käytettyjä mittareita ja niiden käyttöä kuvataan tarkemmin luvussa 6.

Taulukossa esitettyjen mittarien lisäksi toiminnan arvioinnissa käytetään välineenä alueen koko kirjastohenkilökunnalle suunnattua vuosittaista palautekyselyä sekä yksittäisistä koulutuksista ja muista toimenpiteistä kerättävää palautetta.

Taulukko 1: Toiminnalliset tavoitteet

Ohjaavat tavoitteet		Toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi	Tavoitteen toteutumista kuvaava mittari/indikaattori	Mittarin tavoitetaso 2026
ALUEELLINEN KEHITTÄMISTEHTÄVÄ TOIMIALUEENA VARSINAIS-SUOMEN JA SATAKUNNAN KUNNAT	**Henkilöstön osaamisen kehittäminen**	Monipuolisen, laadukkaan ja saavutettavan ammatillisen täydennyskoulutuksen järjestäminen	Lähikoulutusten lukumäärä (suomeksi ja ruotsiksi)	8–10
			Lähikoulutuksiin osallistuneiden kirjastolaisten määrä	≥ 250
			Etäkoulutusten lukumäärä (suomeksi ja ruotsiksi)	8–16
			Opintopiiritapaamisten sekä tekoälytietoiskujen ja -treenien määrä	5–10
			Koulutuspalautteiden EVS-kyselyiden keskiarvo (asteikko 0–100)	≥ 80
			Koulutuksiin osallistuneiden kirjastojen prosentuaalinen osuus toimialueen kaikista kirjastoista	≥ 90 %
		Pedagogisien verkkosisältöjen tarjoaminen omaehtoiseen oppimiseen	Uusien verkkokurssien lukumäärä Liboppi-oppimisalustalla	2–5
			Verkkokursseja suorittaneiden kirjastojen prosentuaalinen osuus kaikista alueen kirjastoista	≥ 60 %
		Työkiertojaksojen koordinoiminen	Työkiertojaksojen lukumäärä	≥ 10
		Opinto- ja verkostoitumismatkojen järjestäminen alueen kirjastohenkilöstölle	Opinto- ja verkostoitumismatkojen lukumäärä	2–4
			Matkoille osallistuneiden henkilöiden määrä	≥ 40
	Kirjaston palveluiden päivittäminen ja kehittäminen	Omaan kirjastoon tilattavien kehittämistyöpajojen tarjoaminen	Tarjolla olevat erilaiset kehittämispajat	3–4
		Päällekkäisen työn vähentäminen ja matalan kynnyksen kehittämiskonseptien tarjoaminen	Tapahtumakonseptien käytön tueksi tarjottujen tapahtumien määrä	2–4
			Uudet tapahtumareseptit	1–2
		Alueellisten kehittämisideoiden hankkeistamisen koordinointi sekä jo päättyneiden hankkeiden jatkuvuuden varmistaminen	Käynnissä olevien alueellisten kehittämishankkeiden lukumäärä	1
			Lounais-Suomen kirjastojen kestävän kehityksen tiekartan seurantakokouksien määrä	2
	Keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen	Alueellisten työryhmien toiminnan tukeminen sekä kirjastojen välisen vertaistuen ja keskinäisen yhteydenpidon vahvistaminen	Alueen kirjastohenkilöstölle järjestetyt etäkahvihetket	20–30
			Työryhmien järjestämien tapaamisten lukumäärä	Kaikki ryhmät kokoontuneet ≥ 2 kertaa
		AKEn ja alueen kirjastojen yhteyksien vahvistaminen	AKE-henkilöstön vierailemien kuntien määrä	6–10
			Paikkakuntien määrä, joilla järjestetty AKEn tapahtumia	6–10
		Alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyösuhteiden vahvistaminen ja hyödyntäminen laadukkaan koulutustarjonnan tuottamisessa	Yhteistyössä suunniteltujen ja toteutettujen suomenkielisten tapahtuma- ja koulutussisältöjen lukumäärä	5–10
			Yhteistyössä suunniteltujen ja toteutettujen ruotsinkielisten tapahtuma- ja koulutussisältöjen lukumäärä	3–5
		Kaukolainojen tarjoaminen maksutta muille yleisille kirjastoille	Lähetettyjen kaukolainojen nidemäärä	> edellisen vuoden toteuma
	Kirjastoille suunnattu viestintä sekä yleisen kirjastotietouden lisääminen	Laadukas ja saavutettava viestintä AKEn palveluista kehittämisalueen kirjastoille	Lounais-Suomen kirjastojen extranetin käyttökerrat	≥ edellisen vuoden toteuma
			Lounais-Suomen kirjastojen extranetissä julkaistujen tiedotteiden lukumäärä	175–225
			Tiedotteet tilanneiden sähköpostiosoitteiden lukumäärä	≥ 500
			AKE-toimintaa esittelevien infotilaisuuksien määrä	2–4
			Alueen kirjastoille suunnatun viestinnän uudistus	Toteutunut
		Kirjastopalveluiden näkyvyyden parantaminen	Alueen kirjastojen yhteisen messuosaston suunnittelu ja organisointi Turun Kirjamessuille	Toteutunut

1.4 Resurssit

Turun kaupunginkirjasto toteuttaa yleisten kirjastojen alueellista kehittämistehtävää OKM:n myöntämällä hankeavustuksella. Vuodelle 2026 rahoitusta haetaan 325 000 euroa. Turun AKEn tarkempi talousarvio on esitelty liitteessä 2 (Liite 2 Turun AKEn talousarvio 2026).

Kirjastopalvelut kuuluvat Turun kaupungissa kulttuurin palvelukokonaisuuteen. Alueellinen kehittämistehtävän (AKE) operatiivinen toteutus on Turun kaupunginkirjastossa valtuutettu yhteiset palvelut -yksikölle, ja valtionavustushakemuksessa määritellyt toiminnalliset tavoitteet on kirjattu myös Turun kaupunginkirjaston järjestelmätiimin vuosisuunnitelmaan. Tavoitteiden toteutumista seurataan osana yhteiset palvelut -yksikön toiminnan seurantaa. Alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen osallistuu henkilöstöä myös kirjaston muista tulosyksiköistä.

Alueellisen kehittämistehtävän rahoituksesta noin kolme viidesosaa käytetään alueellista kehittämistehtävää hoitavan henkilöstön palkkaukseen. Taulukossa 2 (Taulukko 2: Henkilöstöresurssit) on esitelty Turun kaupunginkirjaston alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen osallistuvan henkilöstön keskeiset tehtäväkokonaisuudet sekä tehtävän hoitamiseen käytettävä työaika prosentteina.

Yhteensä alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen osallistuu 10 henkilöä, joiden työpanoksesta tulee yhteensä 4 htv. Alueellisen kehittämistehtävän arjen käytännön työstä vastaavat 3 informaatikkoa ja 1 projektisuunnittelija, joiden työajasta yli puolet on osoitettu AKE-työhön. Heidän lisäkseen tehtävän hoitamiseen osallistuu pienemmillä työaikaprosenteilla muuta Turun kaupunginkirjaston henkilökuntaa. Pienemmillä työaikaprosenteilla AKE-työtä tekevien vastuulle kuuluu esimerkiksi johtamista, talous- ja henkilöstöhallintoa, kaukolainoista huolehtimista sekä postituksia.

Taulukko 2: Henkilöstöresurssit

Alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen käytettävä työaika 2026			
Vakanssinumero	**Tehtävänimike**	**Työaika (htv-%)**	**Keskeiset tehtäväkokonaisuudet**
402633	informaatikko	100 %	Alueellisen kehittämistoiminnan koordinointi. Alueellisen kehittämistehtävän suunnittelusta, koordinoinnista ja raportoinnista vastaaminen. Kirjastopalveluiden uudistamisen konseptointi sekä alueellisten kehittämishankkeiden suunnittelu ja hallinnointi. Kehittämistoiminnan vaikutusten seuranta ja arviointi. Osaamisen kehittämisen suunnittelu ja koordinointi alueellisella tasolla. Liboppi-oppimisalustan kehittämisen koordinointi. Täydennyskoulutusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden järjestäminen, sisällöntuotanto ja raportointi sekä niistä tiedottaminen. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistoimintaverkoston toimintaan osallistuminen.
402588	informaatikko	85 %	Täydennyskoulutusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden järjestäminen, sisällöntuotanto ja raportointi sekä niistä tiedottaminen. Kirjastojenvälisen viestinnän ja verkkosisältöjen suunnittelu ja toteuttaminen. Liboppi-oppimisalustan sekä muiden verkkopalveluiden ja sovellusten tukeen, ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvät asiantuntijatehtävät. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston toimintaan osallistuminen.

402450	informaatikko	60 %	Täydennyskoulutusten ja muiden kehittämistoimenpiteiden järjestäminen, sisällöntuotanto ja raportointi sekä niistä tiedottaminen. Kirjastojenvälisen viestinnän ja verkkosisältöjen suunnittelu ja toteuttaminen. Liboppi-oppimisalustan sekä muiden verkkopalvelujen kehittämiseen ja ylläpitoon osallistuminen. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston toimintaan osallistuminen.
määräaikainen	projektisuunnittelija	100 %	Tekoälyteemaan liittyvien kirjastohenkilöstölle suunnattujen koulutusten ja työpajojen järjestäminen. Tehtäviin sisältyy myös palveluhankintojen tekemistä. Raportointi sekä kirjastojenvälisen viestinnän ja verkkosisältöjen suunnittelu ja toteuttaminen. Liboppi-oppimisalustan sekä muiden verkkopalvelujen kehittämiseen ja ylläpitoon osallistuminen. Yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston toimintaan osallistuminen.
402624	vastaava informaatikko	20 %	Lähijohtajan henkilöstöhallinnolliset ja työnjohdolliset tehtävät.
402413	palvelupäällikkö	10 %	Talous- ja henkilöstöhallinnolliset tehtävät.
402404	kirjastopalvelujohtaja	10 %	Toiminnan johtaminen sekä kehittämistehtävän suunnitteluun ja koordinointiin osallistuminen. Kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistoimintaverkoston toimintaan osallistuminen.
402592	erikoiskirjastovirkailija	5 %	Antokaukopalveluun liittyvät tehtävät.
402481	vahtimestari	5 %	Kaukolainojen ja muun materiaalin välittäminen kirjastoille sekä kaukolainakustannusten seuranta. Koulutusten ja kokousten tilajärjestelyihin osallistuminen.
402477	vahtimestari	5 %	Kaukolainojen ja muun materiaalin välittäminen kirjastoille sekä kaukolainakustannusten seuranta. Koulutusten ja kokousten tilajärjestelyihin osallistuminen.
	Yhteensä:	**4,00**	**henkilötyövuotta**

1.5 Toiminnan arviointi ja kehittäminen

Aiemmin tässä luvussa (erityisesti taulukko 1 luvussa 1.2) esiteltyjen mittareiden lisäksi toiminnan arvioinnissa käytetään välineenä alueen koko kirjastohenkilökunnalle suunnattua vuosittaista palautekyselyä sekä yksittäisistä koulutuksista ja muista toimenpiteistä kerättävää palautetta.

Henkilöstölle suunnattu palautekysely on toteutettu Turun AKE-alueella ensimmäisen kerran alkuvuonna 2020 kohdistuen AKE-toiminnan ensimmäiseen kahteen vuoteen. Sen jälkeen kysely on toteutettu vuosittain ja pyydetty palautetta edellisen vuoden AKE-toiminnasta. Säännöllisesti toistettavalla palautekyselyllä kerätään aikasarja, joka mahdollistaa AKE-toiminnan kehityssuuntien tarkastelun. Kyselyssä painotetaan alueen kirjastohenkilökunnan näkemyksiä AKEn ohjaavien tavoitteiden toteutumisesta kyseisenä vuonna. Henkilöstön osaamisen paranemista seurataan vuosikyselyssä henkilöstön itsearvioinnin perusteella. Kirjastopalveluiden kehittämistä ja yhteistyön lisääntymistä puolestaan arvioidaan pyytämällä vastaajilta näkemyksiä siitä, miten AKE-työ on edistänyt näitä asioita heidän kirjastossaan. Lisäksi kyselyllä kerätään AKEn eri toimintojen tunnettuudesta, AKEn viestinnän onnistumisesta sekä kunkin vuoden toimenpiteiden onnistumisesta.

Laajan vuosikyselyn lisäksi kaikista Turun AKEn järjestämistä koulutuksista kerätään palautetta EVS-kyselyllä (*Event Value Score*). EVS-kysely sisältää oletuksena yhden kysymyksen: Oliko tapahtuma aikasi arvoinen. Lisäksi EVS-kyselyn kautta on mahdollista antaa avointa nimetöntä palautetta. Vuoden 2026 aikana EVS-kyselyn käyttöä aiotaan laajentaa myös etäkahvihetkien ja muiden tapahtumien laadun arviointiin. Lisäksi uudentyyppisistä koulutuksista ja muista toimenpiteistä kerätään palautetta ku-

takin kokeilua varten räätälöidyllä palautekyselyllä, jonka ensisijainen tarkoitus on kerätä tietoa kokeilujen onnistumisesta sekä auttaa kehittämään uudentyyppisiä tapahtuma- ja toimintakonsepteja paremmin alueen kirjastoja palveleviksi.

Hankkeiden, muiden kehittämiskokonaisuuksien ja myös yksittäisten toimenpiteiden arvioinnissa painotetaan kehittävän arvioinnin otetta. Tavoitteena on nostaa toiminnasta esiin sekä onnistumisia että kehittämiskohteita ja löytää keinoja toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Kehittävässä arvioinnissa korostetaan alueen kirjastohenkilökunnan osallisuutta, mutta arviointimenetelmät valitaan aina tilanne- ja tapauskohtaisesti.

Jatkuvan kehittävän arvioinnin lisäksi arvioinnissa ja kehittämisessä seurataan vuosikelloa, johon kuuluvat tietyt tarkastuspisteet kuten kyselytuloksista tiedottaminen alueenkirjastoille, raportointi Alueelliselle suunnittelu-, kehittämis- ja seurantaryhmälle sekä kaikkien alueellisten työryhmien kuuleminen tulevien toimien suunnittelussa.

2 Henkilöstön osaamisen kehittäminen

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016) mukaan alueellisella kehittämistehtävällä tuetaan toimialueen yleisten kirjastojen henkilöstön osaamista. Yleisten kirjastojen henkilöstön osaamisen kehittäminen tunnistettiin alueellisen kehittämistehtävän keskeiseksi vaikutuspoluksi myös OKM:n yleisten kirjastojen alueellista kehittämistehtävää koskevassa selvityksessä (Yleisten kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä : Selvitys vaikutuksista ja kehittämistarpeista, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:9).

Tässä luvussa kuvataan Turun AKEssa vuonna 2026 käytössä olevia osaamisen kehittämisen menetelmiä, joita ovat vuonna 2026 ammatilliset täydennyskoulutukset (luku 2.1), opintopiirit sekä tekoälytietoiskut ja -treenit (2.2), pedagogiset verkkosisällöt (2.3), työkiertojaksot (2.4) ja opinto- ja verkostoitumismatkat (2.5).

Tässä luvussa käsiteltävien toimien lisäksi myös monet muut Turun AKEn toiminnan sisällöt tukevat alueen kirjastohenkilökunnan osaamisen lisääntymistä, sillä esimerkiksi verkostoituminen vahvistaa osaamisen jakamista ja henkilökunnan keskinäistä tukea uusien taitojen oppimisessa. Varsinaisten koulutustilaisuuksien lisäksi alueen kirjastotyöntekijöille pyritäänkin tarjoamaan runsaasti mahdollisuuksia myös epämuodollisiin keskinäisiin kohtaamisiin. Uuden oppimista voidaan edistää vähentämällä luentotyyppistä muodollista koulutusta ja lisäämällä epämuodollisia kohtaamisia. Tämä lähestymistapa tukee 70-20-10-mallia, joka korostaa epämuodollisen oppimisen tehokkuutta formaaliin oppimiseen verrattuna. Robert Eichingerin ja Michael Lombardon 1990-luvulla kehittämä malli on laajasti käytössä osaamisen kehittämisessä. Sen mukaan suurin osa oppimisesta tapahtuu käytännön työssä (70 %), noin viidennes muilta oppimalla (20 %) ja vain noin 10 % muodollisen koulutuksen kautta.

2.1 Ammatilliset täydennyskoulutukset

Turun AKEn vuonna 2026 järjestämissä koulutussisällöissä painottuvat erityisesti tekoälyn hyötykäyttö kirjastoissa sekä lukemisen edistäminen ja lukutaitotyö. Koulutuksiin sisältyy sekä luentotyyppistä opetusta että yhteistä työpajamaista tekemistä. Koulutustapahtumiin sisällytetään myös osioita, joissa osallistujat pääsevät ideoimaan alueellista kehittämistoimintaa ja yhteishankkeita sekä keskustelemaan alueen kirjastojen vahvistamistarpeista ja muista ajankohtaisista asioista. Kehittämistoiminnan kehittämiseen tähtääviä sisältöjä painotetaan erityisesti kirjastojen johtamisesta ja kehittämisestä vastaavalle henkilökunnalle suunnatuissa tapahtumissa.

Koulutuksia järjestetään sekä etä-, lähi- että hybriditoteutuksina. Lähikoulutuksissa painotetaan työpajamaisuutta ja verkostoitumismahdollisuuksia. Suurin lähikoulutustapahtuma on tänäkin vuonna alueen

koko kirjastohenkilöstölle suunnattu Lounais-Suomen kirjastopäivä, joka järjestetään AKEn koordinoimana yhteistyössä LVV:n sekä alueella kirjastoalan koulutusta tarjoavien oppilaitosten sekä alueen korkeakoulukirjastojen kanssa.

Muita vuoden 2026 laajoja kokonaisuuksia ovat mm. kirjastojen johtajille, esihenkilöille ja muille kirjastopalvelujen kehittämisestä vastaaville suunnatut Pomopäivät (keväällä ja syksyllä), Tarinatornado-koulutuspäivä lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville sekä yhdessä Lahden ja Porvoon AKEjen kanssa järjestettävä 2-päiväinen Tulevaisuusleiri.

Etä- ja hybridikoulutuksien tallenteet jaetaan verkossa, mikäli se on koulutussisällön kannalta tarkoituksenmukaista ja esiintyjät antavat sille suostumuksensa. Koulutustallenteet säilytetään verkossa niin pitkään, kuin se on tarkoituksenmukaista. Saavutettavuusdirektiivin mukaiset tekstitykset hankintaan tallenteisiin ostopalveluna.

Koulutusten järjestämisessä hyödynnetään parasta osaamista koko toimialueelta. Lähikoulutuksia järjestään eri puolilla aluetta ja niihin tarjotaan tarpeen mukaan myös saavutettavuutta parantavia ja verkostoitumismahdollisuuksia lisääviä yhteiskuljetuksia. Valtaosa koulutusten aiheista valitaan alueen kirjastohenkilökunnalta ja kirjastojen johtajilta tulleiden toiveiden perusteella. Osa koulutussisällöistä suunnitellaan ja tuotetaan alueellisissa työryhmissä. Koulutustoiveita voi esittää myös anonyymisti Lounais-Suomen kirjastojen extranetissä olevalla lomakkeella. Täydennyskoulutuksia suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä LVV:n ja muiden AKE-kirjastojen kanssa. Osa koulutuksista myös tuotetaan yhteistyössä LVV:n, toisten AKE-kirjastojen sekä muiden sektorien kirjastojen kanssa.

Koulutuksissa huomioidaan kielellinen tasa-arvo, sillä alueella on myös kaksikielisiä kuntia. Ruotsinkielisiä koulutussisältöjä suunnitellaan yhdessä muiden kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen sekä LVV:n kanssa. Ruotsinkielisten koulutusten toteuttamiseen osallistutaan myös toimialueen ulkopuolella, esimerkiksi korvaamalla kouluttajien matkakuluja tai tarjoamalla kirjaston omaa asiantuntemusta koulutusten järjestämiseen. Ruotsinkieliset etäyhteydellä lähetettävät koulutukset ja verkkosisällöt pyritään myös avaamaan valtakunnallisesti kirjastohenkilöstön käyttöön. Myös suomenkielistä kirjastohenkilökuntaa kannustetaan osallistumaan ruotsinkielisiin koulutuksiin, joissa he voivat koulutuksen sisältöjen oppimisen lisäksi kehittää kielitaitoaan.

Vuoden 2026 aikana järjestetään suomen kielellä 8–10 lähikoulutustapahtumaa ja 8–12 etäkoulutustapahtumaa. Vuoden 2026 aikana toteuttavaksi on suunniteltu seuraavat suomenkieliset koulutukset

- Lasten ja nuorten kirjastotyön käytäntöpäivä (lähitapahtuma, Pori)
- Lukutaitostrategioiden työstäminen sekä aikuisille suunnattu lukutaitotyö (etä- tai lähitapahtuma, yhteistyössä LVV:n kanssa)
- Tekoäly kirjastojen viestinnässä (etätapahtuma)
- Yhteislukeminen (2-osainen etätapahtuma)
- Tarinatornado (lähi- ja etätapahtuma, Paimio)
- Kevään pomopäivä (etätapahtuma)
- Kokoelmakoulutus (valtakunnallinen etätapahtuma yhteistyössä VAKEn ja muiden AKEjen kanssa)
- Tulevaisuusvalta (etä- tai lähitapahtuma, yhteistyössä Tulevaisuusvaltaa kirjastosta -hankkeen kanssa)
- Tapahtumakoulutus (lähitapahtuma, Turku)
- Lounais-Suomen kirjastopäivä (lähitapahtuma)
- Syventävä tekoälykoulutus (etätapahtuma)
- Kirjallisuuskoulutus/Vinkkaustunti (etätapahtuma)
- Syksyn pomopäivät (2-päiväinen lähitapahtuma)
- Valtakunnallinen Liboppi-koulutustapahtuma (etätapahtuma, yhteistyössä muiden AKEjen kanssa)
- Lukutukikoulutus (etätapahtuma)
- Syrjäytyneiden asiakkaiden kohtaaminen (etätapahtuma)
- Pienten kirjastojen kokoontumisajot (lähitapahtuma, yhteistyössä LVV:n kanssa)

- Digiteemainen koulutuspäivä (lähitapahtuma)
- Tulevaisuusleiri (2-päiväinen lähitapahtuma, yhteistyössä Lahden ja Porvoon AKEjen kanssa)

Vuoden 2026 aikana järjestetään ruotsin kielellä 5–8 koulutustapahtumaa yhdessä muiden kaksikielisten AKE-alueiden kanssa. Koulutusten teemoista ja sisällöistä päätetään ÅKE-yhteistyöryhmän kokouksissa. Tähän mennessä on suunniteltu koulutuksia seuraavista sisällöistä:

- Bokkarusellen (etätapahtuma)
- Kokoelmatyökoulutus
- Kirjavinkkaus

Näiden lisäksi vuoden 2026 voidaan järjestää 1–3 webinaaria ajankohtaisista vuoden aikana esiin nousevista teemoista sekä muita koulutuksia yhteistyössä muiden järjestäjien kanssa yhteistyötarjouksien mukaan.

2.2 Opintopiirit sekä tekoälytietoiskut ja -treenit

Kevään 2026 aikana järjestetään Tekoäly perusteet -Liboppi-kurssiin liittyvä opintopiiri, jossa syvennetään kurssin asioita sekä keskustellaan niiden soveltamisesta kirjastotyöhön.
Lisäksi vuoden aikana toteutetaan uudentyyppinen etätapahtumien sarja ”Tekoälytietoiskut ja -treenit”. Sarjan tapahtumat ovat noin tunnin pituisia webinaareja tai etäkahvihetkiä, joihin kuuluu joko tekoälyteemaisia oppimissisältöjä, alustus ja keskustelua tai yhteistä harjoittelua.

2.3 Pedagogiset verkkosisällöt

Liboppi on Suomen yleisten kirjastojen henkilökunnalle suunnattu täydennyskoulutuksen verkko-oppimisalusta. Liboppi tarjoaa ajasta ja paikasta riippumattoman mahdollisuuden hyödyntää kirjastoalan täydennyskoulutuksen laadukkaita oppimissisältöjä. Sen tavoitteena on vahvistaa kirjastojen toimintaa tukemalla henkilöstön osaamista, edistämällä kirjastojen kehittymistä sekä lisäämällä kirjastojen välistä yhteistyötä. Verkko-oppimisen avulla voidaan vähentää koulutusmatkojen tarvetta ja siten parantaa erityisesti pienten kirjastojen mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen.

Liboppi on alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistyössä tuottama palvelu, joka on suunnattu kaikille Suomen yleisille kirjastoille. Yhteistyön tavoitteena on parantaa täydennyskoulutuksen saavutettavuutta, vähentää päällekkäistä työtä ja vapauttaa resursseja esimerkiksi alueellisen verkostoitumisen ja osaamisen kehittämisen tukemiseen. AKE-kirjastot voivat hyödyntää valtakunnallista tarjontaa myös alueellisissa koulutuksissa järjestämällä esimerkiksi valtakunnallisiin kursseihin liittyviä opintopiirejä ja työpajoja. Valtakunnallisten sisältöjen lisäksi jokainen AKE voi niin halutessaan hankkia tai tuottaa omaan alueellisen Liboppi-osioonsa vain tämän alueen kirjastohenkilökunnalle suunnattua sisältöä, mikäli esimerkiksi alueen erityispiirteiden huomioiminen sitä edellyttää. Palvelun tuottamista ohjaa laki yleisistä kirjastoista 8 §.

Liboppi-oppimisalustan valtakunnallista sisällöntuotantoa, kehittämistä ja tiedottamista koordinoi toimituskunta, jossa on vähintään yksi edustaja kaikista alueellista kehittämistehtävää hoitavista kirjastoista sekä valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavasta kirjastosta. Toimituskunnan ja Libopin sisällöntuotannon koordinoinnin vetovastuu on yhdellä AKE-kirjastolla kaksi vuotta kerrallaan. Kaudella 2025–2026 toimituskunnan ja Libopin sisällöntuotannon vetovastuu on Vaasalla. Alustan teknisestä ylläpidosta huolehtii Turku.

Libopin vuoden 2026 sisällöntuotannon ja teknisen kehittämisen painopisteet on kuvattu oppimisalustan toimintasuunnitelmassa, joka on erillisenä liitteenä. Kaikki alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot osallistuvat palvelun tuottamiseen toimintasuunnitelmassa kuvatun yhteistyön kautta, mutta ainoastaan sisällöntuotannon vetovastuussa vuosina 2025–2026 oleva Vaasa ja teknisestä ylläpidosta vastaava Turku ovat liittäneet toimintasuunnitelman avustushakemukseensa.

Mikäli alueen kirjastot toivovat verkko-oppimissisältöjä aiheista, joita ei pystytä toteuttamaan Liboppiin toivotussa ajassa, voidaan verkko-oppimissisältöjä hankkia myös ostopalveluina ja tarjota niitä palvelutarjoajan oman alustan kautta.

2.4 Työkiertojaksot

Vuonna 2026 jatketaan 2023 aloitettua Lounais-Suomen kirjastojen välistä työkiertoa, jota Turun AKE koordinoi. Työkierron toteutuksen käytännöt on todettu aiempina vuosina toimiviksi. Työkiertojaksoista saadun palautteen mukaan vaihtojaksot hyödyttävät yleensä sekä lähettävää että vastaanottavaa kirjastoa. Työkiertoon osallistuneita on kuitenkin ollut melko vähän, joten vuonna 2026 alueen työkiertomalliin tehdään uudistuksia, joiden toivotaan laskevan kiertoon lähtemisen kynnystä.

Muilla AKE-alueilla on saatu hyviä kokemuksia lyhyistä 1–2 päivän pituisista työkiertojaksoista, joita ryhdytään tarjoamaan myös Turun AKE-alueen kirjastotyöntekijöille vuonna 2026. Kuitenkin myös pidemmät viikon mittaiset työkierrot ovat edelleen mahdollisia, mikäli tarve pidemmälle jaksolle on perusteltu.

Toisena uudistuksena otetaan käyttöön hakuaika 2 kertaa vuodessa. Selkeiden aikarajojen toivotaan rohkaisevan ihmisiä hakeutumaan vaihtojaksolle, sillä määräaikaiset haut auttavat päätöksenteossa ja kannustavat tarttumaan mahdollisuuteen. Hakukierrosten aluksi kiinnostuneille järjestetään infotilaisuus, jossa kerrotaan vaihtoon hakeutumisesta sekä vaihtojakson käytännön järjestelyistä. Työkierrosta kiinnostuneita autetaan sopivan vaihtokohteen löytämisessä sekä työkierron sopimisessa. Työkiertojaksot voidaan toteuttaa myös vastavuoroisina työntekijävaihtoina.

Työkiertojen toteuttamiseen tarjotaan valmis sopimuspohja. Lisäksi kirjastoja tuetaan työkiertojakson ohjelman laatimisessa. Kehittämistehtävään myönnetyllä avustuksella korvataan työkierroista toteutuneita matkakustannuksia sekä tapauskohtaisesti majoituskustannuksia.

2.5 Opinto- ja verkostoitumismatkat

Vuonna 2026 alueen kirjastojen henkilöstölle järjestetään 2–4 opinto- ja verkostoitumismatkaa Suomessa. Alueelliset työryhmät osallistuvat opintomatkojen sisällön suunnitteluun ja toteutukseen. Matkojen tarkoitus on tarjota oivalluksia sekä mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja hyvien käytänteiden jakamiseen niin alueen sisällä kuin kirjastokentällä laajemminkin.

Vuoden 2026 aikana toteuttavaksi on suunniteltu seuraavat matkat:

- Digituen verkostopäivä (lähitapahtuma Tampereella, yhteistyössä Tampereen ja Lahden AKEjen kanssa)
- Lastenkirjastotyön syksyn kick-off-verkostoitumismatka (VarSat-verkosto valitsee kohteen myöhemmin)

Lisäksi vuoden aikana voidaan järjestää tarpeen mukaan 1–2 muuta opinto ja verkostoitumismatkaa.

Opinto- ja verkostoitumismatkoille osallistuneita kannustetaan jakamaan tietoa näkemästään ja oppimastaan paitsi omissa kirjastoissaan myös alueellisten verkostojen kokouksissa ja etäkahveilla.

3 Kirjastojen palveluiden päivittäminen ja kehittäminen

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016) mukaan alueellisella kehittämistehtävällä luodaan edellytyksiä toimialueen yleisten kirjastojen toiminnan vahvistumiselle sekä tuetaan toimialueen yleisten kirjastojen kehittymistä. Kirjastojen palvelujen päivittäminen ja kehittäminen tunnistettiin alueellisen kehittämistehtävän keskeiseksi vaikutuspoluksi myös OKM:n yleisten kirjastojen alueellista kehittämistehtävää koskevassa selvityksessä (Yleisten kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä : Selvitys vaikutuksista ja kehittämistarpeista, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:9).

Tässä luvussa kuvataan Turun AKEssa vuonna 2026 käytössä olevia menetelmiä, jotka tukevat alueen kirjastojen palveluiden päivittämistä ja kehittämistä. Näitä menetelmiä ovat omaan kirjastoon tilattavat kehittämistyöpajat (3.1), tapahtumakonseptit (3.2), lainattavat tarvikkeet (3.3) ja alueelliset kehittämishankkeet (3.4).

Tässä luvussa käsiteltävien keinojen lisäksi myös monet muut Turun AKEn toiminnan sisällöt tukevat kirjastojen palveluiden päivittämistä ja kehittämistä. Henkilöstön osaamisen kehittäminen vahvistaa kirjastojen kykyä kehittää toimintaansa. Keskinäistä yhteistyötä vahvistamalla puolestaan voidaan paremmin levittää hyväksi havaittuja käytäntöjä sekä tarjota kollegiaalista tukea ja rohkaisua uusien asioiden kokeilemiseen.

3.1 Omaan kirjastoon tilattavat kehittämistyöpajat

Turun AKE tarjoaa kirjastoille palveluiden kehittämiseen tähtääviä työpajoja, joita kirjastot voivat tilata oman kirjastonsa henkilökunnalle järjestettäviksi. Pajoille on määritelty vähimmäisosallistujamäärät ja pienten kirjastojen edellytetään kutsuvan pajoihin myös muiden kirjastojen henkilökuntaa lähialueelta.

Vuoden 2026 aikana tarjolla ovat ainakin seuraavat kehittämistyöpajat tai -valmennukset
- Demokratiatyö osaksi kirjaston arkea -valmennus
- Ilmiöpohjaisen hankesuunnittelun työpaja
- Oman työn tuunaamisen työpaja

3.2 Tapahtumakonseptit

Turun AKE tarjoaa kirjastojen käyttöön erilaisia valmiita tapahtumakonsepteja eli niin sanottuna tapahtumareseptejä. Resepteihin kuuluu ohje tapahtuman mahdollisimman helppoon järjestämiseen sekä valmiit materiaalit tapahtuman markkinointiin. Uusia reseptejä luodaan kirjastojen tarpeiden ja toiveiden mukaan, mutta vuoden 2026 aikana painotetaan erityisesti jo olemassa olevien reseptien tunnettuuden lisäämistä sekä reseptien käytön opastusta.

Kirjastonkäyttöä opastava Kadonnut avain -pakopeli on helposti lokalisoitavissa erikokoisiin kirjastoihin. Pakopeli on saanut hyvän vastaanoton ja se on otettu osaksi säännöllistä koululaisryhmille järjestettävää ohjelmaa. Vuoden 2026 aikana peliin liittyvän osaamisen jakamista jatketaan, jotta yhä useammat kirjastot pystyisivät ottamaan sen käyttöön.

Miksi uskomme väärään tietoon -luentotapahtuman resepti sisältää ohjeet ja materiaalit aikuisille suunnatun mis- ja dis-informaatiota käsittelevän luennon pitämiseen. Aihe on kirjastoissa ajankohtainen ja monet haluavat järjestää reseptin avulla oman luentotapahtuman. Reseptiin käyttöön on kuitenkin toivottu vielä koulutusta ja rohkaisua. Vuoden 2026 pyritäänkin jakamaan reseptiin liittyviä kokemuksia ja osaamista sekä opastamaan kirjastoja reseptin käytössä.

3.3 Lainattavat tarvikkeet

Turun AKE tarjoaa kehittämisalueen kirjastojen käyttöön erilaisia lainattavia materiaaleja, joiden avulla kirjastot pystyvät täydentämään palveluvalikoimaansa ja parantamaan palveluiden laatua. Salkkujen sisältämien tarvikkeiden avulla voidaan esimerkiksi elävöittää satutuokioita, järjestää etätapahtumia tai järjestää mediakasvatuksellisia pakopelejä.

Vuoden 2025–2026 vaihteessa alueella on kirjastojen käytössä yhteensä 22 erilaista tarvikesalkkua. Osaa salkuista on 2 samanlaista kappaletta: Varsinais-Suomen kirjastojen käyttöön omansa ja Satakunnan kirjastojen käyttöön omansa. Osaa salkuista on vain 1 kappale. Näitä salkkuja kierrätetään maakuntien välillä puolen vuoden välein. Salkut kiertävät molemmissa maakunnissa kirjastojen sisäisten kuljetusten mukana ja jäävät kellumaan viimeisimpänä salkkua lainanneeseen kirjastoon, kunnes seuraava lainaaja tarvitsee salkkua. Satakunnassa kiertävien salkkujen varausten ja kierron koordinoinnissa tehdään yhteistyötä Porin kaupunginkirjaston kanssa.

Vuoden 2026 aikana salkkuvalikoimaa uudistetaan poistamalla käytöstä tarpeettomaksi käyneitä salkkuja, päivittämällä salkkujen sisältöjä tarpeen mukaan sekä suunnittelemalla uuden mediakasvatuksellisen pakopelin hankintaa sisällöiltään vanhentumassa olevan Robottitehdas-salkun tilalle. Vaihtoehtoisesti mediakasvatuksellinen pakopeli voidaan toteuttaa alueen kirjastojen käyttöön myös niin, että kirjastojen käyttöön tarjotaan valmis pakopelikonsepti, jonka jokainen kirjasto voi helposti lokalisoida omiin tiloihinsa sopivaksi.

Vuoden 2026 aikana jatketaan kaikkien salkkujen markkinointia ja tunnetuksi tekemistä extranetin tiedotteiden avulla sekä kasvokkaisissa tapaamisissa kirjastojen työntekijöiden kanssa. Lainattavat välineet ovat tärkeitä erityisesti pienille kirjastoille, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia omaa välineistöä ja jotka tarvitsevat helppoja ja vähillä resursseilla toteutettavissa olevia keinoja kehittää esimerkiksi lastenkirjastotyötään.

3.4 Alueelliset kehittämishankkeet

Turun AKE koordinoi yhdessä toteutettavien kehittämisideoiden hankkeistamista, eli idean hahmottelua hankkeeksi määrittelemällä sille päämäärä, tavoitteet, aikataulu, resurssit ja tulostavoitteet. Kehittämisideat voidaan konkretisoida erillisellä hankeavustuksella rahoitettaviksi hankehakemuksiksi tai kehittämistehtävän osakokonaisuuksiksi, joiden tavoitteet ovat yhteneväisiä kehittämistehtävän kanssa.

Hankkeiden lähtökohtana on toimialueella tunnistettu tarve tai ongelma, johon haetaan ratkaisua alueen kirjastojen yhteistyötä tukemalla. Kaikille toimialueen kunnille tarjotaan yhdenvertainen mahdollisuus osallistua kehittämishankkeisiin. Hankkeet voidaan toteuttaa myös valtakunnallisina, jolloin osallistujat ja kohderyhmä sijaitsevat useamman kuin kahden maakunnan alueella. Myös kansainvälisiä hankkeita voidaan toteuttaa.

Tulevaisuusvaltaa kirjastosta

Vuosina 2025–2026 alueella on käynnissä Tulevaisuusvaltaa kirjastosta -yhteishanke. Hankkeella kehitetään Lounais-Suomen kirjastoille toimintamalleja, joiden avulla pystytään entistä paremmin tukemaan vähemmistöryhmien kanssa tehtävää demokratiatyötä, joka käsittää esimerkiksi kotoutumisen, oman kielen ja lukutaidon tukemista. Kehittämisen lähtökohtana on Sitran Tulevaisuusvalta-ajattelu, mitä pyritään myös tuomaan tutuksi alueen kirjastolaisille. Hankkeen aikana työtä tehdään paikallisten ukrainalaisten aikuisten kanssa.

Tulevaisuusvaltaa kirjastosta -hanke toteutetaan pilottikuntamallilla erillishankkeena ja siihen palkataan oma projektityöntekijä. Hankkeen pilottikunnat ovat Turku, Huittinen, Loimaa ja Raisio. Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalleja, joista kaikki alueen kirjastot voivat hyödyntää. Jotta hankkeen alueellinen vaikuttavuus pystytään vahvistamaan, hanke toteutetaan tiiviissä yhteistyössä AKE-toiminnan kanssa.

Lounais-Suomen kirjastojen kestävän kehityksen tiekartta

Vuonna 2024 päättyneessä alueellisessa Kestävä kehitys Lounais-Suomen kirjastoissa – Missä ollaan, minne mennään -yhteishankkeessa luotiin alueen kirjastoille yhteinen Kestävän kehityksen tiekartta. Hankkeen päätyttyä vastuu tiekarttatyön seurannasta sekä kirjastojen oman tiekarttatyön tukemisesta siirtyy AKElle. AKE vastaa jatkossa uusien kirjastojen kutsumisesta mukaan tiekarttatyöhön. AKE myös järjestää jo mukana oleville kirjastoille seurantakokouksia, joilla varmistetaan tiekarttatyön jatkuvuus sekä päivitetään tiekarttaa tarpeen mukaan.

Myös Turun AKE asetti tiekarttaan omat kestävyyslupauksensa ja niiden toteutumista tukevat toimenpiteet. AKE sitoutuu edistämään kestävää kehitystä tukemalla kirjastojen henkilöstön osaamisen kehittämistä, lisäämällä tietoisuutta kestävästä toiminnasta sekä tarjoamalla työkaluja ja resursseja ympäristöystävällisten käytäntöjen omaksumiseen. Lisäksi AKE kannustaa alueelliseen yhteistyöhön ja hyvien kestävän kehityksen käytäntöjen jakamiseen kirjastojen välillä, jotta kestävät toimintamallit juurtuvat laajasti. Tavoitteena on edistää sekä ekologista että sosiaalista kestävyyttä kaikissa alueen kirjastoissa.

4 Keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen

Yleisiä kirjastoja koskevan lain (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016) mukaan alueellisella kehittämistehtävällä edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa. Yhteistoiminta ja koordinaatio tunnistettiin alueellisen kehittämistehtävän keskeiseksi vaikutuspoluksi myös OKM:n yleisten kirjastojen alueellista kehittämistehtävää koskevassa selvityksessä (Yleisten kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä : Selvitys vaikutuksista ja kehittämistarpeista, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:9).

Tässä luvussa kuvataan Turun AKEssa vuonna 2026 käytössä olevia keskinäisen yhteistoiminnan edistämisen menetelmiä, joita ovat etäkahvihetket (4.1), alueelliset työryhmät ja verkostot (4.2), AKE-henkilöstön vierailut kirjastoissa (4.3), yhteistyö alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa (4.4) sekä kaukolainaus (4.5).

Tässä luvussa käsiteltävien toimien lisäksi myös monet muut Turun AKEn toiminnan sisällöt tukevat kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistämistä. Esimerkiksi työkiertojaksot, opinto- ja verkostoitumismatkat sekä alueelliset hankkeet vahvistavat kirjastojen työntekijöiden verkostoja, keskinäistä yhteydenpitoa ja hyvien käytäntöjen jakamista.

4.1 Etäkahvihetket

Vuonna 2026 myös alueen kirjastohenkilöstölle suunnattuja etäkahvihetkiä. Etäkahvien avulla tuetaan alueen kirjastojen henkilökunnan yhteydenpitoa, vahvistetaan alueella toimivia substanssiverkostoja sekä jaetaan osaamista ja hyviä käytänteitä. Osaan kahvihetkistä pyydetään mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka alustavat esimerkiksi muualla Suomessa tehdyistä kirjastohankkeista ja kokeiluista sekä kirjastotyöhön sopivista uusista työkaluista. Näihin kahvihetkiin voi toisinaan kuulua myös koulutuksellista sisältöä. Osassa kahvihetkistä puolestaan pääosassa ovat ajankohtaisten kuulumisten vaihtaminen, yhteinen ideointi sekä keskinäinen avunanto.

Etäkahvit ovat kevyesti toteuttava keino alueen yhteistyön vahvistamiseen. Luontevien yhteyksien ylläpitäminen vaatii varsinkin etäyhteyksillä toimittaessa säännöllistä yhteydenpitoa. Tämän vuoksi mahdollisuuksia etäkahvitteluun pyritään järjestämään runsaasti.

Vuoden aikana toteutetaan seuraavat etäkahvisarjat:

- Lasten- ja nuortenkirjastotyön pulinakahvit (6–9 krt)
- Moninainen-verkoston verkostokahvit (6–9 krt)
- Tapahtumatyötä tekevien verkostokahvit (4–6 krt)
- Johtajakahvit (4–6 krt)

Kirjastotyön eri osa-alueiden parissa työskenteleville suunnattujen kahvien lisäksi vuoden aikana voidaan järjestää tarpeen mukaan myös kaikille yhteisiä etäkahvihetkiä, joissa käsitellään vuoden aikana esiin nousevia ajankohtaisia teemoja.

4.2 Alueelliset työryhmät ja verkostot

Lounais-Suomen kirjastoissa toimii useita alueellisia työryhmiä ja yhteistyöverkostoja, joiden toimintaa Turun AKE koordinoi. Työryhmät suunnittelevat alueellista kehittämistoimintaa sekä tuottavat alueen kirjastoille palveluita ja yhteiskäyttöisiä materiaaleja, jotka tukevat osaltaan kirjastojen toiminnan laadun parantamista ja vähentävät päällekkäistä työtä kirjastoissa. Sekä työryhmät että eri substanssialueisiin keskittyvät verkostot tarjoavat avoimen foorumin yhteiskehittämiselle, tietojen ja kokemusten vaihdolle sekä vertaisoppimiselle.

Alueellisen kehittämistehtävän hoitamiseen saadulla avustuksella maksetaan työryhmän vetämiseen ja verkoston toiminnan koordinointiin käytetty työaika. Työryhmille ja verkostoille voidaan järjestää myös ryhmän substanssiin liittyviä opintomatkoja, koulutuksia ja verkostoitumistapahtumia. Nämä tapahtumat ovat avoimia kaikille alueen kirjastotyöntekijöille, mutta niihin kutsutaan erityisesti ryhmien jäseniä.

Avustuksella korvataan myös työryhmien kokouksiin osallistumisesta aiheutuneet matkakulut työryhmien nimettyjen jäsenten osalta. Lisäksi korvataan kokousjärjestelyistä sekä yhteisten materiaalien ja palveluiden tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia, kuten esimerkiksi käännöspalveluita ja graafista suunnittelua. Työryhmien ja verkostojen käyttöön tarjotaan Turun kaupungin ylläpitämät Microsoft Teams -työtilat.

Tiedon jakamisen ja yhteisten päämäärien eteen työskentelyn lisäksi työryhmien ja verkostojen toiminnassa painotetaan verkostoitumisen ja yhteistyön vahvistumista. Tähän pyritään mm. järjestämällä ryhmille riittävästi sosiaalista aikaa ja lähitapaamisia. Kehittämistehtävän rahoituksella voidaan kustantaa yhteiskuljetuksia lähitapaamisiin, tapaamisten tarjoiluja sekä verkostoitumista ja kehittämistä tukevaa ohjelmaa.

Turun AKE koordinoi kehittämisalueellaan seuraavien verkostojen toimintaa:

Alueellinen suunnittelu-, kehittämis- ja seurantaryhmä

Ryhmän tarkoituksena on tukea Turun kaupunginkirjaston alueellista kehittämistoimintaa sekä linjata sille suuntaviivat. Ryhmässä käsitellään muun muassa kehittämistehtävän vuosittaisia painopisteitä ja toimintasuunnitelmaa (ml. rahoitus ja resurssit) sekä alueen kirjastojen yhteisiä hankesuunnitelmia.

Lisäksi ryhmä määrittelee alueelliset osaamisen kehittämisen painopisteet ja linjaa kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistämisessä käytettävät toimintamuodot. Ryhmässä käsitellään myös koulutussisältöjen teemoja, alueellisten verkostojen toimintaa sekä muita kirjastojen toiminnan vahvistumista tukevia toimia. Ryhmä vastaa myös AKE-toiminnan seurannasta ja tukee AKE-henkilöstöä toiminnan pitkäjänteisessä ja suunnitelmallisessa kehittämisessä.

Ryhmässä on pysyvä edustus Turun ja Porin kaupunginkirjastoista sekä Lounais-Suomen aluehallintovirastosta. Turun kaupunginkirjastosta ryhmään osallistuvat toiminnan johtamisesta ja alueellisen kehittämistehtävän suunnittelusta, taloudesta, koordinoinnista ja raportoinnista vastaavat henkilöt. Lisäksi kaikki Lounais-Suomen kirjastokimpat (Blanka-, Loisto-, Sata- ja Vaski-kirjastot) sekä kimppoihin kuulumattomat kirjastot (Someron kaupunginkirjasto) voivat ilmoittaa ryhmään oman vaihtuvan edustajansa. Vaihtuvien jäsenten kauden pituus on kaksi vuotta.

Ryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa, kerran etäyhteyksin ja kerran lähitapaamisessa. Kokouksiin osallistumisen lisäksi ryhmäläiset kommentoivat AKEn vuosisuunnittelua ja siihen liittyviä asiakirjoja valmistelun eri vaiheissa. Omissa kirjastoissaan ja kimpoissaan ryhmän jäsenet toimivat viestinviejinä kahteen suuntaan: He sekä kartoittavat omien kirjastojensa ja kimppojen tarpeita ja välittävät niitä AKElle että välittävät omille kirjastoilleen ja kimpoilleen tietoa AKEn toiminnasta.

Kirjastojen näkyvyystyöryhmä

Työryhmän tehtäviin kuuluvat kirjastojen ja niiden palveluiden näkyvyyden edistäminen, sitä tukevien materiaalien ja kampanjoiden tuottaminen sekä aiheeseen liittyvien koulutussisältöjen ideoiminen. Ryhmä myös suunnittelee ja toteuttaa Varsinais-Suomen ja Satakunnan kirjastojen yhteisen messuosaston Turun kansainvälisille kirjamessuille.

Ryhmän tavoite on kirjaston tarjoamien palveluiden tekeminen näkyvämmäksi palvelun potentiaalisille asiakkaille sekä kirjastotyön sisältöjen ja vaikuttavuuden tekeminen näkyvämmäksi päättäjille, sidosryhmille ja asiakkaille. Ryhmä pyrkii myös lisäämään kirjastojen vaikuttavuutta niiden näkyvyyttä lisäämällä.

Ryhmän jäseneksi voivat ilmoittautua kaikki viestinnästä ja markkinoinnista kiinnostuneet Varsinais-Suomen ja Satakunnan kirjastotyöntekijät. Ryhmässä on jäseniä alueen kaikista neljästä kirjastokimpasta. Ryhmä kokoontuu 3–4 kertaa vuodessa. Koko ryhmän kokousten ulkopuolella yhteistyötä tehdään verkossa ja vaihtuvia tarkoituksia varten kootuissa pienryhmissä (esim. kirjamessuosaston suunnittelu ja viestintäkampanjoiden materiaalien työstäminen).

Lasten ja nuortenkirjastotyön VarSat-ydinryhmä ja -verkosto

VarSat-verkosto tarjoaa vertaistukea kaikille alueen lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville sekä helpottaa hyvien ja toimiviksi todettujen käytänteiden levittämistä. Verkoston toimintaan osallistuminen on avointa kaikille alueen kirjastoissa lasten- ja nuortenkirjastotyötä tekeville. Ryhmän sähköpostilistalla ja Microsoft Teams -työtilassa on vähintään yksi jäsen alueen jokaisesta kirjastosta. Verkoston toimintaa suunnittelevassa VarSat-ydinryhmässä on vuonna 2026 edustajia Blanka-, Loisto-, Sata- ja Vaski-kirjastoista. Ydinryhmä järjestää koko verkostolle tapaamisia vähintään 2 kertaa vuodessa. Ydinryhmä voi kokoontua tarvittaessa useammin. Kokousten ulkopuolella yhteistyötä tehdään verkossa.

Ryhmä järjestää lasten- ja nuortenkirjastotyön vapaamuotoisia etäkahvihetkiä, joihin voidaan pyytää mukaan myös ulkopuolinen vierailija alustamaan toivotusta aiheesta. Varsat-ryhmän tehtäviin kuuluu myös yhteistyö lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallista erityistehtävää hoitavan kirjaston kanssa (ERTE). VarSat-ryhmän jäsenet osallistuvat aktiivisesti valtakunnallisen verkoston toimintaan ja levittävät alueella verkoston kautta tietoon saatuja hyviä käytänteitä.

Vuonna 2026 VarSat-ryhmä suunnittelee ja toteuttaa Tarinatornado-koulutuspäivän, hyvien käytäntöjen jakamiseen keskittyvän Käytäntöpäivän sekä lastenkirjastotyön syksyn kick-off-verkostoitumismatkan. Lisäksi ryhmä voi järjestää tarpeen mukaan myös etäkoulutuksia sekä muita opinto- ja verkostoitumismatkoja. Ryhmän tehtävänä on myös vastata satu- ja vauvalorusalkkujen ylläpidosta ja uudistamisesta.

Digiverkosto

Digiverkosto on avoin kaikille uusista teknologioista sekä digitaalisten palveluiden kehittämisestä kiinnostuneille alueen kirjastojen työntekijöille. Ryhmä kokoontuu vuosittain etänä keskustelemaan mm. alueen kirjastoissa annettavaan digitukeen sekä kirjastoihin liittyvään digitaaliseen kehitykseen liittyvistä teemoista. Lisäksi vuosittain marraskuussa järjestetään kaikille avoin toimintapäivä lähitoteutuksena, jossa digiuteliaat pääsevät verkostoitumaan lähitapaamisessa ja tutustumaan uusiin teknologioihin.

Ryhmän tarkoitus on tarjota paikka asiakkaille annettavaan digitukeen liittyvien hyvien käytänteiden jakamiseen sekä vertaistukeen ja -oppimiseen. Ryhmällä on tiiviit yhteydet niin kirjastojen seniorityöhön kuin mediakasvatustyöhönkin, ja yhdessä VarSat-verkoston sekä moninaisuustyöryhmän kanssa digitukea pyritään kehittämään paremmin asiakkaita palvelevaksi.

Digiverkoston vuosittaisessa toimintapäivässä on viime vuosina tutustuttu tekoälyn kehitykseen useista eri näkökulmista. Vuonna 2026 tekoälyn hyötykäyttö kirjastossa -teema toteutuu myös kaikille avoimissa tekoälytietoiskuissa ja -treeneissä, jotka ovat noin tunnin pituisia webinaareja tai etäkahvihetkiä. Verkostoitumista vahvistetaan yhteistyössä muiden AKE-kirjastojen vastaavien verkostojen kanssa. Keväällä 2026 toteutetaan Tampereen ja Lahden AKEjen kanssa yhteistyössä Digituen verkostopäivä.

Moninainen-verkosto

Moninaisen verkoston tavoitteena on pyrkiä kehittämään kaikille asiakkaille mahdollisimman saavutettavia kirjastopalveluita. Verkoston toiminta keskittyy erityisesti kirjastojen seniorityöhön, monikulttuuriseen työhön ja muiden aikuisten erityisryhmien kanssa tehtävään kirjastotyöhön. Verkostoon kuuluu noin 35 alueen kirjastolaista.

Ryhmä suunnittelee vuodelle 2026 muutamia yhteisiä koulutus- ja kehittämistilaisuuksia sekä mahdollisesti myös yhden opintoretken. Verkoston jäsenet kokoontuvat noin kaksi kertaa vuodessa suunnittelemaan toimintaansa ja noin kerran kuussa etäkahveille, joiden tavoitteena on ryhmän jäsenten tutustuminen toisiinsa sekä hyvien käytäntöjen jakaminen.

Tapahtumaverkosto

Alueen vuosien 2022 ja 2023 erityinen alueellinen kehittämisteema oli kirjastojen tapahtumatuotannon ja -viestinnän vahvistaminen. Teemavuosien jälkeen alueella jäi elämään tapahtumaihmisten verkosto, joka tuo yhteen kirjastoissa tapahtumatuotannon parissa työskenteleviä.

Verkoston tärkein tehtävä on toimia yhteisen ideoinnin ja vertaistuen kanavana tapahtumien parissa työskenteleville. Verkoston kautta kirjastot voivat jakaa hyviä käytäntöjä, etsiä yhteistyökumppaneita tapahtumien toteutukseen, toteuttaa niin halutessaan yhdessä eri kirjastojen kanssa tapahtumasarjoja sekä jakaa esim. kirjailijavierailuista aiheutuvia kustannuksia keskenään. Verkosto myös ideoi kirjastojen yhteiseen käyttöön tapahtumareseptejä, joihin kuuluu ohje tapahtuman helppoon toteuttamiseen sekä valmiit viestintämateriaalit tapahtuman markkinointiin.

Jotta verkoston yhteistyö voi toimia luontevasti, tarvitsee verkosto etätapaamisten ja yhteisen Microsoft Teams -työtilan lisäksi lähitapaamisia, joita yhdistetään tapahtumatuotantoon liittyviin lähikoulutuksiin. Vuodelle 2026 suunnitellaan ainakin yksi verkostotapaaminen isomman kirjastotapahtuman yhteyteen. Tämän lisäksi järjestetään toiveiden mukaisesti mahdollisesti muita koulutus- tai kehittämistilaisuuksia.

4.3 AKE-henkilöstön vierailut alueen kirjastoissa

Turun AKE-henkilöstö on vieraillut vuosien 2024–2025 aikana valtaosassa alueen kunnista tapaamassa kirjastohenkilöstöä heidän omassa työympäristössään. Vierailuilla keskustellaan kirjastojen arjen onnistumisista ja palveluiden kehittämistarpeista kehittämiskohteista. Vierailut ovat auttaneet AKE-henkilöstöä välittämään tietoa hyväksi havaituista käytänteistä. Vierailut ovat myös auttaneet tekemään AKE-työn eri osa-alueita tutuksi alueen kirjastojen henkilöstölle sekä kehittämään AKE-työtä niin, että se vastaa paremmin erikokoisten ja eri tavalla resursoitujen kirjastojen tarpeita.

Vuonna 2026 vierailuja jatketaan mutta yleisten tutustumisvierailujen sijaan niitä teemoitetaan tarkemmin kirjastojen toiveiden mukaan. Kirjastot voivat valita vierailun teemaksi esimerkiksi osaamiskeskustelun, tulevaisuusvuoropuhelun, tekoälyvierihoidon tai ilmiöpohjaisen suunnittelutyöpajan.

Varsinaisen järjestelmällisen kirjastovierailujen kiertueen lisäksi AKE-henkilökunta jalkautuu kirjastoihin erilaisten koulutus- ja verkostoitumistapahtumien yhteydessä. Lähikoulutuksia ja alueellisten verkostojen tapaamisia pyritään järjestämään laajasti eri puolilla aluetta. Mikäli useisiin alueen kuntiin tulee matkustuskieltoja tiukan taloustilanteen takia, kaikki sisällöt pystytään siirtämään myös etätoteutukseen, jotta kaikilla on tasapuoliset mahdollisuudet osallistua.

4.4 Yhteistyö alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa

Turun AKE pyrkii vähentämään päällekkäistä työtä sekä parantamaan palvelujensa laatua tekemällä laajasti yhteistyötä muiden AKE-kirjastojen, VAKEn, LVV:n, ERTEn, kirjastoalan hankkeiden sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Turun AKEn toimialueella on kolme kaksikielistä kuntaa (Kemiönsaari, Parainen ja Turku). Lisäksi toimialueella on kolme sellaista suomenkielistä kuntaa (Kaarina, Pori ja Salo), joissa toimii ruotsinkielinen koulu tai päiväkoti. Tämä vuoksi Turun AKE osallistuu Ruotsinkielisen kehittämistehtävien yhteistyöryhmän (Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag, ÅKE) toimintaan yhdessä Helsingin kaupunginkirjaston: Porvoon ja Vaasan AKEn, sekä LVV:n kanssa. Ryhmä suunnittelee ja järjestää ruotsinkielisiä täydennyskoulutuksia sekä koordinoi ruotsinkielisten palveluiden ja henkilökunnan osaamisen kehittämistä valtakunnallisesti. Ryhmä tukee myös näiden kielisaarekekuntien ruotsinkielisten kirjastopalveluiden kehittämistä.

Toimialueen kirjastoissa työskentelevän ruotsin- ja kaksikielisen henkilöstön asiantuntijuutta edistetään tietojen ja kokemusten vaihdolla sekä tiivistämällä yhteistyötä Turun kaupunginkirjaston ruotsinkielisen työryhmän (Svenska gruppen), Blanka-kirjastojen ja kielisaarekekuntien kirjastojen kanssa. Tarpeen mukaan osallistutaan myös muuhun toimintaan, jonka tavoitteena on alueen kaksikielisten kuntien kirjastopalveluiden kehittäminen. Turun AKE välittää myös alueellaan tietoa Vaasan ja Porvoon AKEjen ruotsinkielisestä koulutustarjonnasta.

Kaksikielisten AKE-alueiden yhteistyön lisäksi muita keskeisiä yhteistyön muotoja ovat kirjastoalan valtakunnallisen Liboppi-verkko-oppimisalustan toimituskunnan toiminta, koulutusten järjestäminen yhdessä muiden tahojen kanssa sekä hyvistä käytännöistä keskusteleminen muiden AKE-kirjastojen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös kirjastopalvelujen markkinoinnissa ja alan verkostoitumisen tukemisessa sekä asiakaskyselyn suunnittelussa.

4.5 Kaukolainaus

Turun kaupunginkirjastolla on alueellista kehittämistehtävää hoitavana kirjastona velvollisuus antaa kaukolainoja maksutta muille yleisille kirjastoille (*Laki yleisistä kirjastoista 12 §*). Kaukolainoja lähetetään muihin yleisiin kirjastoihin kirjastojen tilausten mukaan. Lähetettävien kaukolainojen määrän ennakoidaan nousevan Varastokirjaston palveluiden muuttuessa maksullisiksi.

5 Kirjastoille suunnattu viestintä sekä yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista

Jotta yleisiä kirjastoja koskevassa laissa (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016) alueellista kehittämistehtävää hoitavalle kirjastolle asetetut tehtävät pystytään täyttämään, tarvitaan laadukasta AKE-alueen sisäistä viestintää sekä yleisen tietoisuuden lisäämistä kirjastopalveluista. Viestintä ja yleisen tietoisuuden lisääminen kirjastopalveluista tunnistettiin alueellisen kehittämistehtävän keskeiseksi vaikutuspoluksi myös OKM:n yleisten kirjastojen alueellista kehittämistehtävää koskevassa selvityksessä (Yleisten kirjastojen alueellinen kehittämistehtävä : Selvitys vaikutuksista ja kehittämistarpeista, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2025:9).

Tässä luvussa kuvataan Turun AKEn viestintää ja tiedottamista alueen kirjastoille (5.1) sekä kirjastopalvelujen yleisen tunnettuuden lisäämisessä käytettyä kirjastojen yhteistä asiakas- ja sidosryhmäviestintää (5.2).

5.1 Viestintä ja tiedottaminen alueen kirjastoille

Turun AKEn tärkeimpänä tiedotuskanavana toimii koko alueen yhteinen Lounais-Suomen kirjastojen extranet, os. https://ls-kirjastot.fi/. Extranetin lisäksi viestinnässä käytetään alueellisten työryhmien sähköpostilistoja ja Teams-työtiloja. Kaikille alueen kirjastotyöntekijöille suunnatun viestinnän keskittäminen yhteen paikkaan helpottaa tietojen löytymistä ja vähentää AKE-henkilöstön päällekkäistä työtä. Viestinnän keskittämisestä saadaan vuosikyselyissä toistuvasti hyvää palautetta.

Extranet-sivustolle kootaan tietoa esimerkiksi tulevista koulutuksista ja muista ajankohtaisista asioista. Sivuston koulutusarkistoon kootaan myös koulutusten esitysmateriaaleja. Extranet-sivustoa käytetään myös hyvien käytänteiden ja toimintamallien jakamiseen. Extranetin materiaalipankkiin kerätään ohjeistusta ja materiaaleja kirjastojen käyttöön. Lisäksi extranetissä julkaistaan Kirjastojen kuulumiset -juttusarjaa.

Alueen kirjastohenkilöstöä kannustetaan tilaamaan extranet-sivuston tiedotteet suoraan sähköpostiinsa. Tilauskattavuus on erinomainen ja se pyritään pitämään korkealla tasolla viestimällä asiasta säännöllisesti esim. koulutusten ja kehittämispäivien sekä perehdytystapahtumien yhteydessä.

Extranetissä tiedottamisen lisäksi AKE järjestää myös infotilaisuuksia, joissa voidaan kirjallista tiedotetta paremmin avata esimerkiksi uusien kehittämistoimien käytäntöjä sekä vastata osallistujien kysymyksiin. Erityisesti uusille työntekijöille suunnattu AKE-toiminnan perusasioita esittelevä AKE-ABC-infotilaisuus järjestetään vuosittain. AKE-ABC:n tallennetaan, jotta kirjastot voivat käyttää tallennetta uuden henkilöstön perehdyttämisessä.

Sähköisen viestinnän lisäksi Turun kaupunginkirjasto lähettää toimialueen kirjastoille kehittämistehtävään liittyviä esitteitä ja materiaaleja postitse sekä välittää niille muuta kirjastopalvelujen käytön ja toiminnan laadun edistämistä tukevaa materiaalia.

Vuoden 2026 aikana Turun AKEn viestinnässä toteutetaan viestintäuudistus, jonka tavoitteena on selkeyttää viestintää entisestään ja tehdä siitä saavutettavampaa kaikille alueen kirjastotyöntekijöille. Uudistuksen toimenpiteisiin kuuluu esimerkiksi koulutustallenteiden parempi esiin nostaminen, alueellisten työryhmien Teams-työtilojen rakenteen selkeyttäminen sekä alueen kirjastolaisten laajempi osallistaminen extranetin sisältöjen tuottamiseen.

5.2 Kirjastojen yhteinen asiakas- ja sidosryhmäviestintä

Alueen kirjastojen yhteisiä näkyvyyden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä suunnittelee ja toteuttaa Lounais-Suomen kirjastojen näkyvyystyöryhmä. Yhteisviestinnän ja -kampanjoiden lisäksi näkyvyystyöryhmä myös ideoi alueen kirjastolaisille tarjottavia viestintään ja markkinointiin liittyviä koulutuksia.

Turun AKEssa on tehty vuosina 2024 ja 2025 satsauksia kirjastojen yhteisiin ajattomiin ja laadukkaisiin viestintämateriaaleihin (esim. yhdessä Oulun ja Joensuun AKEjen kanssa tuotettu lukutaitoa ja kirjastojen merkitystä käsittelevä *Onnellisin on kansa, joka lukee* -materiaalipaketti). Vuonna 2026 ei tuoteta uusia suuria materiaalipaketteja vaan keskitytään jo olemassa olevien materiaalien tunnetuksi tekemiseen ja käytön tukemiseen. Lisäksi kirjastoja kannustetaan jakamaan yhteiseen käyttöön itse luomiaan viestintämateriaaleja extranetin materiaalipankin kautta.

Vuonna 2026 kirjastojen palveluiden näkyvyyttä edistetään myös suunnittelemalla ja toteuttamalla alueen kirjastojen oma osasto Turun kirjamessuille. Osastolla tuodaan näkyviksi alueen yleisiä kirjastoja ja kirjastojen palveluja. Messuosastolla työskentelee kirjastojen henkilökuntaa kattavasti koko toimialueelta. Kirjastoille pyritään saamaan näkyvyyttä myös kirjamessujen lavaohjelmassa.

6 Lopuksi

Tämä toteutussuunnitelma määrittää AKE-toiminnan keskeiset tavoitteet, painopisteet ja toimenpiteet vuodelle 2026. Sen tarkoituksena on toimia ohjaavana ja käytännön työtä tukevana välineenä sekä varmistaa, että alueellisen kehittämistehtävän strategiset linjaukset toteutuvat ja kehittämistyö etenee johdonmukaisesti.

Suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti. Se on luonteeltaan elävä dokumentti, jota päivitetään tarvittaessa vuoden aikana saatujen kokemusten ja palautteen perusteella. Kehittämistoiminnassa korostuvat ketteryys, kyky reagoida nopeasti muuttuviin olosuhteisiin sekä valmius hyödyntää uusia mahdollisuuksia. Avoin vuoropuhelu ja jatkuva oppiminen ovat edellytyksiä sille, että AKE-toiminta vastaa alueen kirjastojen tarpeisiin ja tukee kirjastoverkon kehittymistä kokonaisuutena.

ALUEELLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ
TURKU